સોરઠ ઈન્ટરનેશનલ સ્કૂલ - જૂનાગઢ.

ધોરણ : 10 | સંસ્કૃત | કુલ ગુણ : 80

તારીખ : 2022 | પેપર - 2 | સમય : ૩ કલાક

વિભાગ-A

- **अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

(1) अथ तयोः निश्चयं ज्ञात्वा अनागतविधाता निष्क्रान्तः सही परिजनेन । दौ इमौ तत्रैव जलाशये स्थितौ । अपरेद्युः धीवरैः आगत्य जलाशये जालं क्षिप्तम् । जालेनबद्धः प्रत्युत्पन्नमतिः मृतवद् आत्मानं संदश्य स्थितः । ततो जालाद् अपसारितः यथाशक्ति उत्प्लुत्य गम्भीरं नीरं प्रविष्ट यद्भविष्यः धीवरैः प्राप्त व्यापादितः च ।

(2) समाजेषु समाशेषु समवायेषु चास्यताम् इत्युक्तै नैव कुशाः कुशैः सहासते, न पाण्डवः पाण्डुभिः । येषामेव किंचिदर्थकृतमान्तर्यं तैरेव सहासते । अर्थात् सामाजिके व्यवहारे भोजनार्थं निमन्त्रिताः जनाः आकारतः प्रकारतश्च भिन्नाः भिन्नाः भवन्ति । परन्तु यदा तेषां भोजनविधौ प्रवृत्तिः भवति, तदा ते स्वकीयम् आन्तरिकं समानत्वं पश्यन्तः परस्परं निकटासनाः भवन्ति ।

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(3) श्रेष्ठिपुत्रः कीदृशीं भार्याम् इच्छति ?

(A) गुणवर्तीं (B) रुपवान् (C) समीपं

(4) निर्जीवानां पात्राणां किं न सम्भवति ?

(A) जन्म (B) मरणं (C) जीवनं

(5) सरोवरस्य जलं कीदृशम् आसीत् ?

(A) अमृतम् (B) मधुरम् (C) सगरम्

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(6) કન્યાએ શક્તિકુમારની ભોજન રુચિ કેવી રીતેવધારી ?

(7) ભોજની ખ્યાતિ શાના કારણે હતી ?

(8) અર્જુન સરોવરનું પાણી પીવા ગયો ત્યારે તેને અજાણ્યા પુરુષે શું કહ્યું ?

- **अद्योदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (कोऽपि एकः)** **(2)**

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ એક)

(9) શક્તિકુમારની પરીક્ષાયોજના

(10) હેમચંદ્રાચાર્ય

- **अद्योदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत ।** **(4)**

(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત ભાષામાં લખો.)

(11) धात्री काष्ठानि आनीतवती। तदनन्तरं सा तण्डूलान् असकृत् जलेन प्रक्षालितवती, उष्णीकृते जले च तान् प्रक्षिप्तवती । अल्पीयसा कालेनैव तण्डुलाः सिद्धाः सञ्जाताः ततः इन्धनानि जलेन शमयित्वा कृष्णाङ्गारानपि तदर्थिभ्यः प्रेषयित्वा यत् धनं लब्धं तेन धनेन शाकं घृतं तैलं च क्रीतवती। तेन च सा विविधानि व्यञ्जनानि सम्पादितवती।

प्रश्ना : (1) कन्या तण्डूलान् केन प्रक्षालितवती ?

(2) तण्डूलाः कदा सिद्धाः सञ्जाताः ?

(3) कन्या कृष्णाङ्गारान् कथं प्राप्तवती ?

(4) कृष्णाङ्गारान् विक्रीय कन्या किं क्रीतवती ?

વિભાગ-B

- **अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

SIS JUNAGADH

(12) बाल उत्तष्ठि शय्यातः स्वस्थवृत्तं समाचर ।
स्मर जगद्विधातारं ततः शुद्धं जलं पिब ॥१॥
शतं पदानि निष्क्रम्य शौचार्थं गच्छ सत्वरम् ।
फेनिलेन करौ कृत्वा शुद्धौ व्यायाममाचर ॥२॥

अथवा

(13) शिक्षा क्षयं गच्छति कालपर्ययात्
सुब्धमूलाः निपतन्ति पादपाः ।
जलं जलस्थानगतं च शुष्यति
हुतं च दतं च तथैव तिष्ठति ॥

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(14) मानवाः कीदृशाः सन्तु ?

(A) निर्भयाः (B) नीरामयाः (C) सुखिनः

(15) कार्यं प्रारभ्य केन परित्यजन्ति ?

(A) नीचजनाः (B) मध्यमजनाः (C) उतमजनाः

(16) भग्नधन्वा रावणः कुत्र पतितः ?

(A) भुवि (B) गगने (C) रथे

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(17) સંગઠીત રહેવા માટે કવિ શું કરવાનું સમજાવે છે ?

(18) આપત્તિમાં અને પ્રતિજ્ઞાપાલનમાં કોને આદર્શ માનવા જોઈએ ? શા માટે ?

(19) કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે ?

(20) કોઈપણ વ્યક્તિ બહુવ્રીહી કેવી રીતે બની શકે છે ?

- **श्लोकपूर्तिं कुरुत । (कौ अपि दौ) (શ્લોક પૂર્ણ કરો.) (કોઈપણ બે)** **(4)**

(21) आपत्सु रामः ....भवाञ्जनेयः

(22) अनाथो दरिद्रो .... त्वमेका भवानि ॥

(23) यस्मानोद्विजते .... मे प्रियः ॥

વિભાગ-C

- **अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

(24) धृतराष्ट्रः – यदाज्ञापयति भगवान् चक्रायुधः । (उपविशति)

घटोत्कचः – पितामह ! श्रूयताम् हा वत्स ! अभिमन्यो ! हा वत्स ! कुरुकुलप्रदीप ! हा वत्स ! यदुकुलप्रवाल ! तव जननी मातुलं मामपि परित्यज्य पितामह द्रष्टुमाशया स्वर्गमभिगतोऽसि । पितामह ! एकपुत्रविनाशात् अर्जुनस्य तावत् ईदृशी खलु अवस्था, का पुनर्भवतो भविष्यति । तत क्षिप्रम । इदानीम् आत्मबलाधानं कुरुष्व ।

अथवा

(25) चन्दनदासः – (उपसृत्य) जयतु जयत्वार्यः ।

चाणक्यः – श्रेष्ठिन् स्वागतं ते इदमासनम् तत्र स्थातव्यम् ।

चन्दनदासः – यदार्य आज्ञापयति । (उपविष्टः)

चाणक्यः – अपि प्रचीयन्ते संव्यवहाराणां वृद्धिलाभाः वः ।

चन्दनदासः – (स्वगतम्) अत्यादरः शङ्कनीयः । (प्रकाशम्) आर्य ! अथ किम्, आर्यस्य प्रसादेन अखण्डिता मे वाणिज्या ।

- **अधोदत्तानि वाक्यानि कः वदति इति लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.) (કોઈપણ બે)

विभाग–'अ'	विभाग–'ब'
(26) यदि स्यादवाक्यमात्रेण निर्जितेयं वसुन्धरा	(1) दुर्योधनः
(27) कः पुनः अधन्यो नृपतेः विरुद्धमाचरति	(2) चाणक्यः
(28) भोः भोः प्रकृतिं गतः	(3) चन्दनदासः
	(4) शकुनिः

SIS JUNAGADH

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ:)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(29) કયાં મનુષ્યને પથ્થર સાથે સરખાવવામાં આવ્યો છે ? શા માટે ?

(30) ચાણકયના મતાનુસાર નંદના અને ચંદ્રગુપ્તના રાજ્યમાં શો ફરક છે ?

(31) શાંડિલ્યે કરેલું ઉદ્યાનનું વર્ણન લખો.

- **अधोदत्तयो: विषययो: उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (कौ अपि दौ:)** **(4)**

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ બે)

(32) શ્રીકૃષ્ણનો અંતિમ સંદેશ

(33) અમાત્ય રાક્ષસ

(34) શાંડિલ્યની બહાનાબાજી

- **कोष्ठागतपदानि प्रयुज्य संस्कृतवाक्यानि रचयत । (कौ अपि दौ:)** **(2)**

(કૌંસમાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને સંસ્કૃત વાક્યો બનાવો.) (કોઈપણ બે)

(35) ઘટોત્કચ જનાર્દનનો સંદેશ લાવે છે. (घटोत्कच जनार्दन सन्देश आ नी नय)

(36) આપણા ત્રણ કર્તવ્યો છે. (अस्मद् त्रि कर्तव्य अस्)

(37) માણસ સુખ અને દુ:ખનો અનુભવ કરે છે. (मानव सुख च दु:ख च अनु + भू)

વિભાગ-D

SIS JUNAGADH

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् सुचनानुसारम् उत्तराणि लिखत ।**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચનાનુસાર ઉત્તર લખો.)

(38) **'समर:' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत ।** **(1)**

निदाध:, कल्याणम्, युद्धम्

(39) **'बाल:' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत ।** **(1)**

शिशु:, युवा, स्थविर:

(40) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: वर्तमानकालस्य उत्तमपुरुषस्य बहुवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

भवामि, भवाम:, भवथ

(41) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: सामान्यभविष्यकालस्य मध्यमपुरुषस्य एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

गमिष्यति, गमिष्यसि, गमिष्यामि

(42) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: आज्ञार्थ-अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

भव, भवामि, भवन्तु

(43) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: विध्यर्थस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

पठेत, पठेताम्, पठेयु:

(44) **अधोदत्तस्य वाक्यस्म 'स्म' प्रयोग कृत्वा वाक्यं पुन: लिखत ।** **(1)**

जलाशये त्रयो मत्स्या: अवसन् ।

(A) जलाशये त्रयो मत्स्याः वसति स्म ।

(B) जलाशये त्रयो मत्स्याः वसन्ति स्म ।

(C) जलाशये त्रयो मत्स्याः वसन्ति ।

(45) **अधोदत्तेभ्यः नामरुपेभ्यः षष्ठी विभक्तेः बहुवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

ग्रन्थाय, ग्रन्थानाम्, ग्रन्थयो

(46) **अधोदत्तेभ्यः नामरुपेभ्यः द्वितीया विभक्तेः एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

पूजा, पूजाः, पूजाम्

(47) **उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।** **(1)**

अयं .... सह समुद्रं प्राप्स्यति । (जलप्रवाहेण, जलप्रवाहे, जलप्रवाहस्य)

(48) **प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।** **(1)**

विक्रमस्य .... शताद्यां सिद्धराजः मालवविजयं कृतवान् । (द्वादश्याम्, द्वादश्याः, द्वादशया)

(49) **रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत ।** **(1)**

तत् अधिकं **<u>शोचनीयम्</u>** अस्ति । (विध्यर्थ, हेत्वर्थ, सम्बन्धक)

(50) **अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेद कुरुत ।** **(1)**

देशोऽयम् (देशः + अयम्, देशः + यम्, देशो + ऽयम्)

(51) **अधोदत्तस्य पदस्य सन्धियुक्तं पदं लिखत ।** **(1)**

सर्वदा + एव (सर्वदाव, सर्वदैव, सर्वदेव)

- **अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ लिखत ।** **(2)**

(નીચે આપેલા સામાસિક પદોના સમાસ પ્રકારો લખો.)

(52) साधुसेवितः (कर्मधारयः, षष्ठी तत्पुरुषः, तृतीया तत्पुरुषः)

(53) महावृक्षः (बहुव्रीहिः, कर्मधारयः, उपपद तत्पुरुष)

વિભાગ-E

(54) **अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत ।** **(4)**

(નીચે આપેલા વાક્યોને કથાનક ક્રમાનુસાર ગોઠવી ફરીથી લખો.)

(1) "भवतः सर्वाणि पात्राणि मृतानि ।"

(2) एतानि पात्राणि मम न सन्ति ।

(3) एवं कथं भवेत् ।

(4) यानि पात्राणि भवता दत्तानि तानि मम गृहे रात्रौ प्रसूतानि ।

- **अद्योदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत ।** **(4)**

(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત ભાષામાં લખો.)

(55) डॉ. विक्रमसाराभाई महोदयः महान् वैज्ञानिकः आसीत् । सः विश्वशान्त्यै विज्ञानस्य पुरस्कर्ता आसीत् । तेन स्वजन्मप्रदेशे गुर्जरराज्ये अहमदाबादगरे भौतिकविज्ञानस्य ज्ञानप्रसारार्थम् एका प्रयोगशाला

SIS JUNAGADH

स्थापिता । भौतिकी- अनुसन्धान-प्रयोगशाला विश्वप्रसिद्धा वर्तते । इयं संस्था पी.आर.एल. इति संज्ञिप्तनाम्ना विख्याता । अत्र खगोलविज्ञान-अवकाशविज्ञान-भौतिकविज्ञान-इत्यादीनाम् अध्ययनं भवति ।

प्रश्ना : (1) डॉ. विक्रम साराभाई कः आसीत् ?

(2) डॉ. विक्रम साराभाई कस्य पुरस्कर्ता आसीत् ?

(3) डॉ. विक्रमस्य जन्मप्रदेशः कः ?

(4) भौतिकी-अनुसन्धान प्रयोगशालायाः संक्षिप्त नाम किम् ?

● **कर्ता सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.) (કોઈપણ બે)

विभाग-'अ'	विभाग-'ब'
(56) महाकवि भासः	(1) उत्तररामचरितम्
(57) बोधायन	(2) दूतघटोत्कचम्
(58) भवभूतिः	(3) भगवदज्जुकीयम्
	(4) हितोपदेश

● **रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत । (कानि अपि त्रीणि)** **(3)**

(રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)

(59) **<u>गंगातीरे</u>** एकः गुरुः शिष्येण सह वर्तमानः आसीत् । स जलप्रवाहेण नीयमानं कञ्चन **<u>काष्ठखंडं</u>** दर्शयन् शिष्यमाह - **<u>अयम्</u>** जलप्रवाहेण सह **<u>समुद्रम्</u>** प्राप्स्यति ।

● **अद्योदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(3)**

(નીચે આપેલા શ્લોકનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરીને અર્થવિસ્તાર કરો.) (કોઈપણ એક)

(60) चतुर्विद्या भजन्ते मां जनाः सुकृतिनोऽर्जुनः ।
आर्तो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानी च भरतर्षभ ॥

अथवा

(61) वज्रादपि कठोराणि मृदूनि कुसुमादपि ।
लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति ॥

:::::

SIS JUNAGADH